

संस्कृतबालादर्श द्वितीयः पाठः ॥ २ ॥

अयं वृक्षः = This is a tree. सः गजः = That is an elephant.

गजः गच्छति = Elephant goes. अजः तिष्ठति = Goat stands.

वृक्षः फलति = Tree bears fruits. रामः पठति = Rāma reads.

- - - - -

इयं लता = This is a creeper. सा बाला = That is a girl.

बाला तिष्ठति = Girl stands. माला म्लायति = Garland fades.

लता पुष्प्यति = Creeper flowers. सीता वदति = Sītā speaks.

- - - - -

इदं पुष्पम् = This is a flower. तत् पात्रं = That is a vessel.

पात्रं पतति = Vessel falls. नेत्रं स्फुरति = Eye throbs.

पुष्पं विकसति = Flower blooms. मुखं लसति = Face shines.

क) प्रश्नाः - -

१. सः कः ? सः गजः । २. कः गच्छति ? गजः गच्छति ।

३. सा का ? सा बाला । ४. का तिष्ठति ? बाला तिष्ठति ।

५. तत् किम् ? तत् पात्रम् । ६. किं पतति ? पात्रं पतति ।

ख) तद् (That) शब्दस्य लिङ्गत्रयेऽपि प्रथमाविभक्तिरूपाणि - - -
 पुंलिङ्गे - - सः तौ ते
 स्त्री लिङ्गे - - सा ते ताः
 नपुंसकलिङ्गे - - तत् ते तानि

ग) " तत् " शब्दस्य रूपैः वाक्यानि पूरयत ।

१. - - - चूतः । सः चूतः = That is a mango tree.
२. - - - मालती । सा मालती = That is Mālatī .
३. - - - वटः । सः वटः = That is a banyan tree.
४. - - - कमलम् । तत् कमलम् = That is a lotus.
५. - - - जाती । सा जाती = That is Jātī .
६. - - - कुसुमम् । तत् कुसुमम् = That is a flower.

घ) The terminations (of verbal endings) of the Present Tense are - -

प्र. पु.	ति	तः	अन्ति	गच्छति	गच्छतः	गच्छन्ति
म. पु.	सि	थः	थ	गच्छसि	गच्छथः	गच्छथ
उ. पु.	मि	वः	मः	गच्छामि	गच्छावः	गच्छामः

शब्दसंग्रहः śabdasaṅgrahaḥ = Vocabulary

सः *m* सा *f* तत् *n* that

वृक्षः *m* tree

लता *f* creeper

पुष्पम् *n* flower

गच्छति *P.* goes

तिष्ठति *P.* stands

फलति *P.* bears fruit

पठति *P.* reads

म्लायति *P.* withers

पुष्प्यति bears floers

वदति *P.* speaks

पतति *P.* falls

स्फुरति *P.* throbs

लसति *P.* shines

विकसति *P.* blooms

चूतः *m* mango tree

वटः *m* anyan tree

कमलम् *n* lotus
